

Očekávání - jak pracovat s. Krejčov

Výtah z projevu ministra vnitra s. Peňáře na stranickém
a služebním aktivu MV dne 10. září 1968.

Po úvodu, ve kterém charakterizoval vážnou, komplikovanou a nenormální situaci, za níž se ujímá funkce, řekl s. ministr m.j.:

Právě minulé období však prokázalo i jinou, pozitivní realitu. Realitu vedoucí úlohy strany, realitu jednoty lidu, realitu akceschopnosti lidu vedeného stranou. Prokázalo, že občané mají důvěru v představitele naší strany, důvěru v ty představitele, kteří se stali zárukou a symbolem naší suverenity a národní jednoty. Je nesporné, že situace, v níž jsme se rázem ocitli, prověřila každého z nás. Jedině veliká morální váha, obrovský kredit, který si vedení naší strany a státu v polednovém období získaly, umožnil přijmout východiska v situaci tak, jak byla nalezena při moskevském jednání a zakotvena v protokolu, kterým bylo toto jednání uzavřeno. ...

Když jsem se ujímal svého úřadu, bylo to právě v době, kdy plénum ÚV KSČ jednalo, shrnul jsem úkoly, které v příštím období ministerstvo vnitra a všechny jeho složky čekají, do těchto bodů:

- 1/ Konzolidovat činnost ve všech útvarech a složkách ministerstva vnitra a zajistit řádný chod služby.
- 2/ Zajistit všemi prostředky a silami ve spolupráci s národními výbory a obyvatelstvem veřejný pořádek, bezpečnost občanů a ochranu majetku tak, aby byly vytvářeny všechny podmínky pro celkovou konzolidaci poměrů v naší zemi, které by vytvořily předpoklady pro uskutečnění dohodnutého odchodu armád Varšavské smlouvy z našeho území.
- 3/ Postupně podle pokynů, které budou vydány, zajišťovat realizaci akčního programu MV, který vychází z přijatého akčního programu strany.
- 4/ Všemi prostředky zajistit upevnění kázně a odpovědnosti všech příslušníků složek ministerstva vnitra.

Dovolte mi, abych tyto úkoly blíže osvětlil. Domnívám se totiž, že zůstávají východiskem naší práce.

Jako první jsem uvedl požadavek zkonsolidovat činnost a upevnit řízení na všech útvarech ministerstva vnitra a ve všech složkách jeho výkonného aparátu. Jsem si vědom, že tento úkol je především úkolem vedení ministerstva vnitra. Realizace tohoto úkolu však vyžadovala, aby samo vedení MV bylo zkonsolidováno. A to znamenalo jeho rekonstrukci. Mohu vám oznámit, že vláda schválila moje návrhy a dnešního dne vám mohu představit 1. náměstka s.plk.dr. Ján Majer, náměstka pro Státní bezpečnost s.dr. František Vašek, náměstka pro Veřejnou bezpečnost s.plk.dr. Jaroslav Rybář, náměstka pro civilně správní úsek s.dr. Jiří Rypel. Jsem přesvědčen, že toto rekonstruované vedení MV se v krátkém čase upevní tak, aby bylo s to úspěšně a cílevědomě v souladu s normalizací vnitropolitické situace a v souladu s normalizací zahraničně politických vztahů splnit úkoly, které vláda a dnešní drsná realita před MV staví.

Konsolidace činnosti na všech ostatních úrovních řízení i ve všech jeho směrech vyžaduje, aby každý organizační útvar výkonného aparátu měl jasno kdo ho řídí, které úkoly má plnit, aby měl k dispozici všechny potřebné prostředky. V posledním období tyto základní předpoklady, zejména na úseku Státní bezpečnosti, byly v řadě případů narušeny a ne ve všech případech se až dosud podařilo nastolit normální poměry. V tomto směru musí být jasno, že za činnost jednotlivých složek SNB odpovídají náčelníci složek - pokud jde o výkon služby a náčelníci KS SNB pokud jde o řešení speciální situace na území kraje. Jedině tito funkcionáři nesou plnou odpovědnost, mohou ukládat úkoly a kontrolovat úroveň jejich plnění. Tito funkcionáři si musí umět zajistit, aby znali situaci v oblasti, za níž odpovídají, úkoly, které jsou podřízenými útvary plněny a jejich výsledky.

Druhý požadavek, kterému je nutno věnovat pozornost, jsem formuloval jako potřebu všemi prostředky a silami zajistit ve spolupráci s národními výbory a obyvatelstvem bezpečnost našeho

státu, veřejný pořádek, bezpečnost občanů a ochranu majetku tak, aby byly vytvářeny všechny podmínky pro celkovou konsolidaci poměrů v naší republice, které by vytvářely předpoklady pro uskutečnění dohodnutého odchodu armád Varšavské smlouvy z našeho území. Konsolidace poměrů v naší republice je hlavním, základním a určujícím požadavkem, jemuž musíme podřídit veškerou naši činnost na kterémkoliv úseku i za cenu, že se naruší naše běžné úkoly a plány, i za cenu, že budeme přijímat opatření, která nejsou populární, a to jak ve veřejnosti tak i v samotných složkách výkonného aparátu MV.

Hlavní tíha v plnění základních úkolů při konsolidaci veřejného pořádku bude spočívat na složkách SNB. Přispět však svými silami musí i ostatní složky a úseky činnosti MV.

Dovolte mně, abych začal v současné době nejsložitější problematikou, problematikou Státní bezpečnosti. Celková operativní situace z kontrarozvědného hlediska je zatím dost nepřehledná. Počínaje 21.8. nefungovaly a dosud uspokojivě nefungují vrcholné ani nižší stupně řízení. Při tom je nám známo, že zastupitelské úřady kapitalistických států vyvíjejí horečnou aktivitu. Zaznamenáváme zvýšenou vlnu ilegálního a legálního odchodu našich občanů do zahraničí, stoupá počet občanů, kteří se z pobytu v zahraničí nevracejí a tím se vytváří nová emigrace. Zaznamenáváme dále pokusy o provokace rozšiřování ilegálních letáků a zneklidňování lidí.

I když musíme uznat objektivní příčiny narušeného stavu služby v součástech Stb, nemůžeme je považovat za příčinu jedinou. Nesporné je, že vedle objektivních překážek, které silně ovlivňují plynulý chod citlivého mechanismu státobezpečnostní služby, nakupilo se mnoho problémů subjektivního rázu, které lze a bude nutno dobrou vůlí, porozuměním, vzájemnou důvěrou a promyšlenou spoluprací překonat. Podle mého názoru značnou překážkou úspěšné práce na tomto úseku jsou některé diference v názorové jednotě, nejednotné chápání zaměření, obsahu, forem a metod práce, z ne-

kterých jednotlivců silné sepětí s předlednovým pojetím úkolů a metodami jejich plnění, na řadu pracovníků negativně působí pocit právní a existenční nejistoty atd. To všechno ve svém komplexu vyvolává značnou bezradnost a podlamuje akceschopnost.

I u této složky je však třeba ocenit správný postoj zdrcující většiny pracovníků, kteří plnili příkazy vlády a stranických orgánů. Tím přispěli k obnovení důvěry lidí ve Státní bezpečnost.

Za jeden z nejsložitějších, ale velmi naléhavých úkolů považuje vedení MV posouzení akčního programu ve vztahu k zaměření práce Státní bezpečnosti. Nutnost přehodnocení je vyvolána dvěma okolnostmi:

- dřívějším zjednodušeným posuzováním naší vnitřní i mezinárodní situace vrcholnými orgány strany, státu a ministerstva vnitra;
- současnou situací vyvdanou přítomností vojsk pěti států Varšavské smlouvy a nutností urychlené konzolidace poměrů v zemi, zabezpečení klidu a pořádku.

Posouzení akčního programu z těchto hledisek bude muset nutně vycházet z hluboké analýzy zájmů a zaměření rozvědek hlavních imperialistických států a analýzy činnosti a zaměření vnitřních nepřátelských sil, včetně jejich spojení se zahraničím.

Jestliže docházíme k tomuto závěru, je nutné zdůraznit, že v žádném případě to není návrat k extenzivní práci a některým nesprávným metodám na vnitřních bázích a nebo dokonce návrat k období porušování zákonnosti. Rozhodující zde musí být ne počet realizací, ale seriózní bezpečnostní zpravodajství o hlavních záměrech a činnosti některých nepřátelských sil. Bez těchto analýz se neobejde žádná vláda. Zpravodajství tohoto charakteru musí být součástí celého informačního systému ve státě.

Bude nutno tedy přesně odlišit realizaci od zpravodajské činnosti zaměřené na vnitřní báze. Tuto činnost a zaměření bude nutno přesně vymezit v duchu přísného respektování zákonnosti, což vytváří i právní záruky pro všechny pracovníky na tomto úseku.

Toto zaměření bude nutné zpracovat v alternativách, které budou předloženy k posouzení vrcholným orgánům. V důsledku toho bylo pozastaveno plnění rozkazů MV č. 39 a 40. Všechny tyto otázky bude nutné znovu posoudit s ohledem na novou situaci.

Při tom i nadále bude zřejmě nutno počítat s přesunem určité části pracovníků Státní bezpečnosti k Veřejné bezpečnosti.

Z hlediska současného období považují po linii kontrarozvědky za nejdůležitější :

- konzolidovat celkové řízení ve složce a to jak ve vertikální tak horizontální linii,
- plně obnovit a zkvalitnit informační systém o nejdůležitějších událostech charakterizujících státobezpečnostní situaci v zemi,
- soustředit celkové úsilí na boj s nepřátelskou činností rozvědek a jejich domácích pomahačů; zejména při plnění tohoto úkolu bude nutné postupovat v těsné součinnosti s orgány čs. rozvědky.
- ve spolupráci s orgány VB provádět aktivní opatření proti provokacím, rozšiřování letáků a dalším protizákonným jednáním antisocialistických a rozvratných živlů.

Mimořádně vážnou úlohu má v současné situaci vojenská kontrarozvědka. Spočívá v aktivní ochraně obranného systému republiky a v aktivních ochranných opatřeních směřujících ke konsolidaci ČSLA.

Konzolidovat řízení po linii kontrarozvědky předpokládá kádrova opatření, které v nejbližších dnech provede vedení MV. Ze strany Hlavní správy Státní bezpečnosti je pak nezbytné provést obdobná opatření na podřízených útvarech tak, aby v čele výkonných útvarů stáli pracovníci, kteří správně chápou složitou politickou situaci a jsou schopni v souladu s ní orientovat státobezpečnostní práci. Tyto otázky je nutno řešit urychleně, citlivě, s plnou odpovědností a s přihlédnutím k událostem posledních dnů. Nově jmenovaný náměstek ministra vnitra pro Státní bezpečnost a náčelník HS Stb by měli návrhy na řešení předložit v co nejkratší době vedení MV.

Souběžně je zapotřebí, aby Hlavní správa Státní bezpečnosti získala urychleně přehled o situaci na všech podřízených útvarech v centrále i na krajích a obnovila plně řízení výkonné kontrarozvědné práce z jednoho místa. Velmi důležité je obnovení toku informací na HS Stb od podřízených součástí a jejich seriózní zhodnocování. V této souvislosti vás žádám, aby v informačním toku byla obnovena přísná kázeň a informace předávány jen služební cestou. Jakékoliv porušování tohoto základního pravidla považujte za nepřípustné a netrpte je. Informace, které budou předávány pro vyšší služební a státní orgány musí být seriózní a prověřené. Důležité je, pečlivě hodnotit činnost nepřátelských rozvědek a jejich pomahačů. Rozlišovat práci cizích ZU KS a žurnalistů od činnosti agentury nepřítelů tak, aby nedocházelo k zaměňování jejich činnosti. Rovněž pečlivě je nutno zkoumat výskyt letáků, protistátních hesel, nálad, atd., z hlediska možných provokací. Není nic platné předkládat obecná shrnutí bez zjištění konkrétní motivace, rozšiřovatelů a iniciátorů.

Domnívám se, že v této době je velmi důležité zvýraznit práci s informacemi, zejména zkoumat jejich původ, hodnověrnost a to tak, aby nedošlo k desinformacím nebo nesprávnému informování stranických a státních představitelů o vývoji státně bezpečnostní situace ve státě. Opatření, které je nezbytné provést k obnově a zesílení boje proti rozvědkám nebudu rozvádět. Na HS Stb a na I správě MV je dostátek odborníků, kteří si dovedou s věcí poradit. Ostří našeho rozvědného a kontrarozvědného aparátu musí směřovat proti militaristickým, revanšistickým a neonacistickým silám a to bez ohledu, kde se objevují. Musíme mít stále na paměti, že tyto síly jsou neustále aktivizovány, usilují o revizi výsledků II. světové války a využívají všechny způsoby, které by jim umožnily narušit nedotknutelnost existujících hranic ve středoevropském prostoru.

Je mi známo, že existuje řada problémů, které ztěžují práci proti nepřátelským rozvědkám. Mám na mysli legalizaci některých

agenturně operativních prostředků. Je proto zapotřebí, aby náměstek ministra vnitra pro Státní bezpečnost ve spolupráci s podřízenými náčelníky správ centrály okamžitě předložil třeba i prozatímní návrh na řešení těchto problémů. Udělám vše, aby tyto problémy nebrzdily práci výkonných složek Státní bezpečnosti.

Ostatní problémy na Státní bezpečnosti budeme řešit průběžně vycházejíce z akčního programu strany a upraveného akčního programu jak čs. rozvědky tak i kontrarozvědky. Očekávám, že k řešení těchto otázek dostanu od vedení Státní bezpečnosti v co nejkratší době potřebné návrhy.

Pro Vaši informaci bych vám, pracovníkům Státní bezpečnosti ale i ostatních složek MV chtěl ještě sdělit, že vedení MV jedná s představiteli Výboru pro státní bezpečnost při Radě ministrů SSSR o normalizaci vztahů s orgány KGB ve smyslu dohody uzavřené v roce 1962 mezi naší a sovětskou vládou a k vytvoření podmínek k oboustrannému plnění této dohody. V této souvislosti bych chtěl se vší odpovědností prohlásit, že v oblasti naší činnosti chceme důsledně dodržovat principy koordinace v mezinárodních vztazích, které směřují k upevňování socialistického společenství, upevnění míru a mezinárodní bezpečnosti. Očekáváme, že plnění uzavřené dohody povede k další konzolidaci našeho státobezpečnostního aparátu. Odpovědné pracovníky KGB, kteří působí na našem území podle uvedené dohody, jsme požádali, aby vedení MV předali své poznatky o činnosti provokatérů a jiných protisocialistických a rozkladných živlů, které svou činností porušují náš platný právní řád. Tyto poznatky budou využity našimi orgány činnými v trestním řízení. Nemusím snad podotýkat, že ve všech případech budeme postupovat jen podle našich právních předpisů, v přísném souladu s naším právním řádem.

Chtěl bych ještě jednou na adresu Státní bezpečnosti zdůraznit, že za základní podmínku úspěšné práce považují názorovou jednotu všech jejích příslušníků, na jejímž základě je možno

soustředit všechny síly, zkušenosti a prostředky ke splnění vytýčených úkolů.

Potom s. ministr zhodnotil situaci a nastínil úkoly Veřejné bezpečnosti, Sboru nápravné výchovy (který je vyčleňován k ministerstvu spravedlnosti) a civilní obrany. Dále pokračoval :

Pokud jde o činnost Správy pasů a víz, je nutno konstatovat, že ve dnech mimořádné situace pracovaly pasové a vízové orgány v centrále, krajích a okresech podle platných zákonných norem a směrnic z nich vycházejících. Kladně je třeba hodnotit, že ve spolupráci s MZV, orgány OPK se aktivně podílely na zabezpečování návratu čs. občanů ze zahraničí. Objektivními informacemi o situaci a možnostech přestupu hranic napomáhaly k plnění úkolu vytýčeného presidentem republiky a ÚV KSČ k zachování klidu a pořádku. Touto činností se podařilo např. vyvracet mnohé nepravdivé zprávy o úplném uzavření průchodnosti čs. hranic a pod. Činnost pasových a cizineckých orgánů nebyla v zásadě narušena. V dohodě s orgány MZV byla provedena opatření k umožnění výjezdu vízových cizinců z ČSSR a částečná omezení v příjezdu vízových cizinců z kapitalistických zemí. Nedotčen zůstal vstup do ČSSR cizincům na diplomatické a služební pasy a osobám, které přijížděly za účelem léčení, z vážných rodinných důvodů anebo z důvodů průjezdu naší zemí atd. Do ČSSR nejsou udělována vstupní víza za účelem turistiky, k soukromým návštěvám, pracovníkům hromadných sdělovacích prostředků a vojenským osobám z kapitalistických států. V současné době probíhají s Vládním výborem pro cestovní ruch, MZV a cestovními kanceláři jednání ke zmírnění uvedených opatření na cizineckém úseku, která budou uváděna do života podle stupně konzolidace poměrů v ČSSR. Před orgány Správy pasů a víz MV jsou dále postaveny úkoly vyplývající z akčního programu strany a programového prohlášení vlády. Jde především o zabezpečení nového zákona o cestovních dokladech z hlediska věcného obsahu a organizačních forem i zkvalitnění cizinecké praxe z hlediska odbytového režimu.

Ve směru dalšího upřesnění a konzolidace činnosti bude nutno dopracovat postavení orgánů pasů a víz v systému orgánů MV. Propracovat novým způsobem vztahové otázky s orgány MZV, VB, kontrarozvědky, rozvědky, prokuratur a soudů.

Další část projevu věnoval s. ministr problémům národních výborů. Sdělil dále rozhodnutí o zákazu činnosti K-231 a Klubu angažovaných nestraníků a ohlásil přípravu rozhodnutí o zastavení činnosti "Společnosti pro ochranu lidských práv" na Slovensku.

V souvislosti s pracemi na federalizaci státu informoval bez bližších podrobností o rozhodnutí zřídit Slovenskou správu ministerstva vnitra, v zájmu účinného řízení orgánů bezpečnosti na celém území republiky.

K realizaci akčního programu MV, který vychází z akčního programu strany, řekl s. Pelnář :

" Během posledních několika dnů seznámil jsem se v hlavních rysech se situací v rezortu MV, která bezprostředně předcházela vstupu vojsk pěti států Varšavské smlouvy na naše území. V této době na úrovni řídicích orgánů a v celém centrálním aparátu vyvrcholily práce na zpracování vlastního akčního plánu ministerstva v intencích směrnic a úkolů vyplývajících z akčního programu strany a z pracovního plánu vlády. Návrh akčního plánu MV, schválený kolegiem ministra spolu s důvodovou zprávou a samostatnými akčními plány československé rozvědky a československé kontrarozvědky, byl již rozeslán předsednictvu ÚV KSČ, brannému a bezpečnostnímu výboru Národního shromáždění a jednotlivým členům vlády. Práce na akčním plánu ministerstva dospěla tak do stádia těsně před schválením nejvyššími orgány naší strany a vládou. Zároveň byly připraveny všechny potřebné kádrové, materiální a organizační podmínky k postupné realizaci hlavních úkolů akčního plánu. Byla připravena další konkretizace těchto úkolů na všech stupních řízení v souladu s připravovanými změnami státoprávního charakteru, zejména z hlediska federálního uspořádání státu.

V duchu akčního programu naší strany se přikročilo k řešení otázek kádrové očisty Sboru národní bezpečnosti, zvláště od těch příslušníků, kteří se bezprostředně podíleli nebo nesli přímou odpovědnost za hrubé porušení zákonnosti v padésátých letech. Podle zásad, že musí být pro práci bezpečnostních složek v příštím období organizačně i právně zajištěna důsledná kontrola MV ze strany ústavních orgánů, již přistouplilo vedení MV k zajišťování jednoho z hlavních úkolů, a to k delimitaci mezi složkami VB a Stb včetně jejich výstavby jako organizačně samostatných složek.

Analýza kvalifikační struktury Sboru národní bezpečnosti, zvláště pokud jde o náčelnické a řídicí kádry, ukázala na jeden z dalších hlavních požadavků, a to postupně obsazovat vedoucí funkce na všech stupních řízení kvalifikovanými lidmi s potřebnými znalostmi i praktickými zkušenostmi. V souladu s těmito požadavky se začalo řešit i zabezpečení nábory dostatečného počtu nových příslušníků, zejména pro VB.

Jak hodnotit vykonanou práci na akčním plánu MV ? Naše strana ve své činnosti vychází nadále ze všech dokumentů, které byly vrcholnými stranickými orgány v průběhu polednového vývoje přijaty, mimo jiné i z akčního programu, který byl přijat dubnovým plénem. Tato skutečnost vyplývá i z moskevského jednání a dále pak z usnesení přijatého na posledním plenárním zasedání.

Vláda republiky důsledně setrvává i v nynější složité situaci, která se vytvořila po 21.srpnu, na principech legality. Tento princip mimo jiné znamená, že v této zemi rozhodují jen čs. ústavní orgány a v duchu československých zákonů. Jen ony mohou zasahovat do osobních práv a svobod občanů, a to pouze na základě zákona. Z tohoto základního východiska je nutno posuzovat i všechny práce shrnuté v akčním plánu MV.

Hlavním cílem všech připravovaných a započatých změn a prací v rámci rezortu MV bylo a je zajistit v duchu akčního programu strany všechny určené a potřebné bezpečnostní funkce státu, vy-

tvářet záruky pro všestranné uplatňování základních práv a svobod občanů, napomáhat na příslušných místech - zvláště na úseku ochrany a zajištění veřejného pořádku - k dalšímu rozvoji práce národních výborů ke zlepšování služeb občanů a ke zkvalitňování vnitřní správy státu.

Všechny základní zásady a hlavní úkoly promítnuty do akčního plánu MV v zásadách odpovídají konečným záměrům akčního programu strany a pracovního plánu vlády. Současná situace, jak jsem o tom již hovořil v souvislosti s úkoly Stb, ukazuje, že především v oblasti kontrarozvědné práce nebyly dostatečně akceptovány všechny faktory, zejména možnosti rozkladných elementů a nebyla doceněna síla faktorů vnějších. Bude proto nutné vrátit se v tomto směru k akčnímu plánu znovu, podrobit výchozí stanoviska novému zkoumání a vyvodit příslušné závěry. Je nesporné, že dojde na tomto úseku k určitým úpravám.

Smysl pro realitu nás zavazuje vzít plně v úvahu situaci a okolnosti vzniklé vstupem vojsk Varšavské smlouvy na území ČSSR a přijetím dohod z moskevských jednání i z dřívějších setkání našich ústavních a stranických činitelů s představiteli pěti zemí Varšavské smlouvy. Prohlašuji zcela otevřeně, že jako ústavní činitel odpovědný za tento rezort, učiním všechno, aby jednotlivá ustanovení moskevského protokolu v těch bodech, na jejichž splnění může anebo musí participovat MV, byla splněna. V tomto ohledu musí být mezi námi naprosto jasno. Konkrétní situace těchto dnů nám především ukládá s maximálním urychlením konzolidovat práci na všech úsecích MV, plnit všechny svěřené úkoly důsledně, energicky a nekompromisně. Je třeba prokázat, že řídicí a výkonný aparát MV je plně schopen splnit své společenské poslání a funkce, které pro něj z postavení v systému orgánů socialistického státu vyplývají. V tomto spatřuji jedinou reálnou cestu k normalizaci situace v naší zemi, způsob, kterým nejlépe můžeme přispět k upevnění důvěry stran a vlád pěti zemí Varšavské smlouvy v naše upřímné a nekompromisní úsilí o zachování, upevnění a rozvíjení všech základních hodnot socialismu, jen to je cesta směřující ke splnění podmínek, jimiž je vázán pobyt cizích vojsk na území naší republiky.

Naléhavost úkolů vyplývajících ze současné mimořádné situace proto nemůže zůstat bez vlivu na tempo, formy a pořadí spojených s realizací akčního plánu MV. Proto také, aniž bychom ustupovali od cílů a záměrů vytýčených akčním plánem, pozastavil jsem svým rozkazem provádění delimitace a organizačních úprav na úseku bezpečnostních složek. Každému je jistě zřejmé, že jakákoliv reorganizace tohoto druhu nepříznivě ovlivňuje plnění praktických úkolů daných naléhavostí situace.

Není pochyb o tom, že objektivní situace řady posledních měsíců nepřispěla bezprostředně k plnění úkolů a k pracovní výslednosti na jednotlivých úsecích MV, zejména v bezpečnostních složkách. Bylo to období obtížného a mnohdy bolestného přehodnocování minulé práce. Období vytváření nových koncepcí, od nichž teprve v budoucnu bylo možno očekávat konkrétní kladné výsledky. Byla to práce v podmínkách, kdy vzhledem k nutnému objasňování chyb, nedostatků i nezákonností z padesátých let plnili příslušníci Sboru národní bezpečnosti své úkoly v objektivně nepříznivé atmosféře veřejného mínění a u mnohých z nich vznikaly i pocity existenční nejistoty. Nelze si zastírat, že práce některých úseků vzhledem k těmto i dalším vlivům byla do jisté míry ochromena a že tento stav trval již příliš dlouhou dobu.

Byť byla naše současná situace sebeobtížnější, tento stav je třeba změnit. Některé základní podmínky k tomu máme. Postoj příslušníků MV včetně výkonných složek bezpečnosti v minulých kritických dnech obnovil u naší veřejnosti potřebnou důvěru k nim a vytvořil ovsaďší podstatně příznivější pro jejich práci.

Vedení MV vychází z přesvědčení, že plnění úkolů obsažených v akčním plánu, s výjimkou úkolů na úseku kontrarozvědky, které bude třeba vypustit, je cestou, jak upevnit řízení MV a všech jeho složek, jak posílit jeho činnost na všech úsecích. Proto i nadále pokládáme základní linii naznačenou v akčním plánu MV za strategickou linii naší práce.

Soudruzi, musíme si všichni uvědomit, že tato důvěra lidu je velkým závazkem a neobvykle cennou devizou, kterou nesmíme prohodit. Je třeba se vyhnout všem chybám z minulosti, které jsou nám dobře známé a které způsobily hluboký rozkol jednoty a vztahů spolupráce mezi bezpečnostními složkami a veřejností. Ve veškeré své činnosti musíme vycházet z toho, že naše práce jak v řídicích tak i výkonných složkách, je službou lidu a nikoliv vládou nad lidem. Veškeré naše počínání musí být i v této složité situaci prochnuto principem přísného dodržování socialistické zákonnosti. Občané naší země se musí ve styku s pracovníky MV denně přesvědčovat o tom, že jejich občanská práva a svobody vyplývající ze zákonů této republiky, jsou neochvějně respektována a chráněna, ale že se stejně neochvějně a nekompromisně vyžaduje plnění všech povinností, zákazů, příkazů a případných omezení, které vyplývají nebo ještě vylpynou z právních norem přijatých kompetentními orgány našeho socialistického státu.

S těmito předsevzetími a s těmito hodnotami poměrně draze zaplacenými zkušenostmi dřívějších let i nedávno minulých týdnů a dnů musíme přejít od pasivity, od obrany, od váhání a často kolísání, do ofensivního, otevřeného nástupu za řešení všech problémů, které máme. Bez obav, že nás bude někdo nazývat kolaboranty. Chtěl bych parafrázovat výstižnou myšlenku soudruha Husáka z posledního zasedání ÚV KSČ. Budeme-li kolaboranty, budeme kolaboranty jen a jen vlastního národa, vlastního lidu a nikoho jiného.

V této souvislosti bych se chtěl zmínit jen krátkou poznámkou o těch pracovnících našeho rezortu, kteří - jak se v ústním podání šíří - zklamali. Ubezpečuji vás, soudruzi, že každý takový případ zcela seriózně projednáme, posoudíme a uzavřeme. Mám z osobní zkušenosti k dispozici několik případů, kdy za kolaboranta a zrádce byl vyhlášen soudruh, který zcela čestně vykonával své povinnosti, ničím se neprovinil, v ničem nepřestoupil plátné zákony. Takovým lidem musíme poskytnout veškerou ochranu. Pokud však někdo se svým jednáním postavil prokazatelně mimo zákon, musí nést odpovědnost.

Dovolte mi ještě jednu poznámku k otázkám, které v minulém období byly předmětem častých úvah a ovlivňovaly negativně pracovní prostoje pracovníků výkonného aparátu. Jde o otázky existenční jistoty. Pokračuje se v pracích, které sledují cíl posílit ochranu pracovně právních vztahů zaměstnanců státní správy vůči státu jako zaměstnavateli, bude nutno v nejkratší možné době obnovit přerušené práce na solidním a komplexním propracování otázek personální a kádrové politiky a personální praxe. V tomto směru jakékoliv znepokojení je zcela bezpředmětné.

Když jsem nastupoval do úřadu, byl jsem si vědom toho, že úkoly, které v příštím období MV a všechny jeho složky čekají, nebudou lehké a jednoduché. Jsem přesvědčen, že vstupujeme do období, které bude možná vyžadovat více morálních sil, více odvahy a více umu než vzrušené období právě minulých dnů. V minulých dnech jsme byli obklopeni důvěrou lidí, byli jsme ve své činnosti posilováni spontánní jednotou myšlení i činů, nacházeli jsme porozumění a všestrannou podporu. Prožívali jsme období, v němž se znovu kovala jednota lidu a bezpečnostních sborů, znásobovalo naše úsilí ve všech oblastech a na všech úsecích naší práce. Bylo to chybné, kdybychom se domnívali, že tak relativně příznivá situace pro naši práci setrvačně potrvá. Období normalizace, do něhož jsme nastoupili a jehož hlavním cílem je splnit všechny podmínky k tomu, aby cizí vojska odešla, může trvat několik týdnů, ale i několik měsíců. Termín odchodu vojsk, jak je vám známo, nebyl stanoven. Má probíhat ve třech etapách - časově však neohraničených. Z toho pro nás pracovníky MV, ať pracujeme v aparátu bezpečnosti, požární ochrany, v nápravně výchovných zařízeních, civilní obraně, v pasové a vízové agendě, na civilně správním úseku či kdekoli jinde, vyplývá celá řada složitých a náročných úkolů, včetně některých, které nebudou příliš populární.

Soudruzi, co tedy od vás vedoucích funkcionářů MV, složek a útvarů jeho výkonného aparátu, očekává vedení MV ?

1/ Upevnit řízení a zkonsolidovat činnost na všech útvarech. Vytvořit tím podmínky k obnově plné akceschopnosti výkonného aparátu. Zajistit ve všech vámi řízených složkách a útvarech, aby každý pracovník věděl, že hlavním úkolem dne je zajištění veřejného pořádku a překažení všech záměrů, které by klid a pořádek mohly narušovat a znal v tomto generálním úkolu své místo a svou konkrétní úlohu. Řídící orgány všech stupňů musí svou činností zajistit přehled o situaci, o úrovni plnění uložených úkolů, znát příčiny co brání jejich plnění a provádět opatření k jejich plynulé realizaci.

2/ Bezpečnostní aparát ve své činnosti musí dodržovat čs. právní řád. Ve své práci si musíme neustále uvědomovat, že do osobních práv a svobod občanů může být zasahováno jen na základě zákona a v jeho mezích. Současně - a to je nutno podtrhnout - nelze připustit jakoukoliv váhavost při aplikaci platných zákonů k ochraně zájmů republiky. Nikomu nesmíme poskytnout právo poškozovat zájmy naší socialistické společnosti a socialistického státního zřízení. Zájem společnosti a zájem státu vyžaduje do písmene splnit všechna ustanovení moskevského protokolu. To, co se z tohoto protokolu MV a jeho výkonného aparátu týká, jste slyšeli v mém vystoupení.

3/ Plnit aktuální úkoly, které pro další osud naší země jsou nesmírně závažné, vyžaduje a) od útvarů Státní bezpečnosti - plně obnovit informační systém o nejdůležitějších událostech charakterizujících státobezpečnostní situaci v zemi, získané informace analyzovat a na základě závěrů přijímat rázná opatření k řešení všech nežádoucích jevů;

- maximální pozornost soustředit na odhalování činnosti rozvědek kapitalistických států a jejich pomahačů na našem území a zmařit jejich záměry;

- provádět aktivní opatření proti provokatérům, šířitelům letáků a dalšímu protizákonnému jednání rozvrtných sil;

b) u útvarů Veřejné bezpečnosti - upevňovat a prohlubovat spolupráci s orgány národních výborů, společně analyzovat situaci a využít všech sil a prostředků, které jsou k dispozici pro udržení veřejného pořádku a ochranu objektů zvláštní důležitosti;

- ostře vystupovat proti šířitelům znepokojujících zpráv, letáků, pisatelů hesel, organizátorům nepovolených shromáždění apod.;

- všemi opatřeními, která jsou k dispozici, vytvářet pocit bezpečnosti občanů, rozptylovat psychózu strachu; nejlepším prostředkem v tomto směru je včasný, rázný a úspěšný zásah proti pachatelům kriminální trestné činnosti a jejich dopadení v nejkratším čase.

Závěrem řekl s. ministr, obraceje se k příslušníkům MV jako k členům strany :

Výkonný aparát MV a zejména SNB vznikal v období socialistické revoluce jako nástroj dělnické revoluční moci, upevňoval se v boji za spravedlivý sociální řád jako věrný pomocník naší strany k vybudování takové společnosti, v níž by výrobci základních materiálních hodnot byli současně jejich vlastníky a správci, společnosti skutečně spravedlivé, prostě socialistické společnosti, která má lidskou tvář. Není opravdu čas na hodnocení celé té více než dvacetileté cesty. Byli jsme svědky velikých úspěchů a trpce jsme poznávali i důsledky svých chyb a nedostatků. Dějinné události posledních několika týdnů však se staly velikou politickou školou. Každý občan a tím spíše člen strany - komunista, musí vyvodit z těchto zkušeností závěry pro sebe a pro svou další práci. V životě jsou úspěchy a prohry. Někdy je třeba ustoupit, zhodnotit chyby a omyly, posoudit reálné možnosti, soustředit nové síly a znovu vykročit vpřed. Zdá se, že období, jež prožíváme, je takovým historickým předělem. V mnohém musíme začít znovu. Mnohé bude nutno si znovu ověřit, analyzovat, prodiskutovat. Pak teprve rozhodnout a s plnou silou uskutečňovat. Každá nová akce potřebuje svůj čas. Ke každému kroku, který podnikneme, je nutno přistupovat střízlivě a uváženě. Bez zbytečného spěchu, bez frází a nervozity.

Myšlenky prohlubování humanistického a demokratického obsahu socialismu musí být dotvořeny nejširšími vrstvami našeho pracujícího lidu. Přitom nemůžeme zanedbat podmínky vnějšího okolí, v kterém žijeme. Byli bychom slepci, kdybychom neviděli mohutné třídní srážky, jež probíhají v rozděleném světě. Naše strana, dělnická třída, všechn náš pracující lid jasně dal najevo, že kategoricky odmítá návrat k předlednovým poměrům. Chce se aktivně podílet na hledání nových a lepších řešení při uspořádávání svého života a chce najít jiné a účinnější prostředky k tomu, jak přispívat k porážce imperialistického nebezpečí, přitom však stát na pozicích sil pokroku, socialismu a míru a se všemi důsledky plnit internacionální závazky, které přijal.

Ve všech jednáních, které naše strana v posledních měsících uskutečnila, včetně nedávného jednání v Moskvě, bylo toto základní východisko přijato a potvrzeno. Principy taktického postupu, které vypracovala, projednala a schválila naše strana v lednovém dubnovém a květnovém plénu ÚV KSČ, byly potvrzeny a jsou potvrzeny i v moskevských dohodách. Není proto žádných důvodů, aby směr této naší politiky nebyl východiskem pro práci MV a jeho výkonného aparátu i v dalším období.

Vyzývám proto vedoucí pracovníky rezortu a vedoucí stranické funkcionáře k poctivé, důsledné a obětavé práci na splnění úkolů, které jsem ve svém vystoupení uvedl, poněvadž jsou nutnou podmínkou, abychom mohli reálně uvažovat spolu s pracujícím lidem této země o šťastnějších perspektivách.

~~Na~~ na konec mi dovoluji, i když na tomto místě projevu to nebývá zvykem, abychom vám všem z celého srdce poděkovali za práci, kterou jste v posledních dnech v těch nejtěžších podmínkách pro náš lid vykonali. Prosíme vás, abyste toto poděkování tlumočili všem podřízeným pracovníkům, všem komunistům ve stranických organizacích. Nemám větší přání než abych vám takové poděkování za věrnou službu naší zemi a našemu lidu mohl tlumočit i na všech příštích setkáních s vámi.